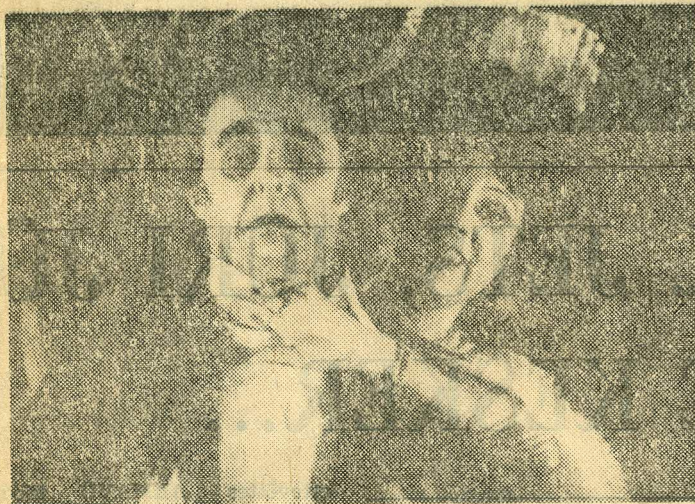

TULGE OOPERISSE!

TEATRIKUU

1975

Teo Maiste, Margarita Voites.

Henno Saarne foto

Juttu tuleb Gaetano Donizetti (1797—1848) koomilisest ooperist «Don Pasquale», mis esietendus 1843. a. Pariisi Itaalia teatris, läks seejärel maailma kõigile muusikalavadele ja käib neid mööda tänapäevani, tulles ka samadele lavalaudadele ikka ja jälle tagasi. Nõnda «Estoniaski»: pärast 1938. a. esmatutvust taas 1947. a., kolmas kord aga juba nagu ülitõttakus uus aasta — 30. detsembril 1974. Millest see üldine menu? Mitte sugugi ühest või kahest asjast eraldi, vaid mitmest kokku.

Kõigepealt on tegu koomilise ooperiga või nagu itaallased palju ilmekamalt ütlevad — opera buffa'ga (ja-jaa, mõiste bufonaad puhul on tegu absoluutselt sama sõnatüvega!). Lühidalt: lõbu- ja situatsioonideküllane lugu vanapoisist, kes meeleldi ronib ühe noore naise näol punutud võrku ja pärast on lahtisaamisega hirmsasti hädas.

Teiseks loob Donizetti sädelev, elav, itaaliapärase muusika, kus bel canto-vaim on seotud voolava parlando-tehnika-

ga (retsitatiiviga), samavõrd hiilgavaid muusikalisi situatsioone, kui nii tohib öelda. Selles ei jää Donizetti Rossini-le mitte 1/16-gi alla (kas ei tule juba kõrvu Tiit Kuusiku «Figaro siin, Figaro sääl...»?).

Kolmandaks kipuvad kõikjal osi täitma kõige paremad lavajõud, eriti «Estonias»: Don Pasqualena — Teo Maiste, Uno Kreen ja Mati Palm (niikuinii kohe, kui Itaaliast tagasi jõuab), Ernesto, tema õepojana — Hendrik Krumm, Tiit Tralla ja Mait Robas, Doktor Malatestana — Georg Ots, Voldemar Kuslap ja Illart Orav, Norina, noore lesena — Margarita Voites ja Jelena Solovjova jne.

Neljandaks — ja see on eeliseks ainuüks antud lavastusele (sic!) — armastab üks meie Don ka ise endast rääkida (sama, kes pildil koos Margarita Voitesega).

TEO MAISTE:

«Mina pole Donizettit enne rohkem teinud kui üht ansambli «Armujooigist» ja duetti Doktoriga «Pasqualest». Viimasega olen juba

ammu tuttav, olen seda palju laulnud koos küll Otsa, küll Oravaga nii vabariigis kui dekaadidel — viimati (s. o. enne lavastust) Otsaga Taškendis ja Bulgarias. Menu on alati olnud suur. Muuseas tuleb meelde, et see oli üldse ka viimane number meie vanal laval — Otsa kohtumisel valijatega mullu mai alul. Duetist räägin ma nii palju mitte sellepärast, et seda ohtralt lauldud on, vaid sellepärast, et sealikaudu hakkaski mind tükk ise huvitama. Noh, nüüd tuleb küll välja, et see number ongi kogu ooperi nael, aga muidugi on terve lugu ladus, langusteta (võib-olla tuleksid pisut kasuks mõned kupüürid 1. pildis). Osa paistab olema täiesti ehtne buffo-bassi roll (nagu «Sevillas») ja huvitav on veel, et roll on etenduse vältel dipris mitmeplaanimiline. Üldjoonis oleks niisugune: alguses valdab mind kihe ärevus pruudi ootel, seejärel, nähes pruuti, õnnetunne kasvab (kui kaunis neiu!); muutus toimub ooperi keskel, kus õnneõhin ja üldse meeolelu murduvad ning tekib algusele vastupidine ootus — kuidas vabaneda. Lõpuks saan ju minagi pettusest aru, kuid olen ikkagi rahul, et asi nõnda laheneb: taevale tänu, lõpuks ometi pääsesin noore energilise fuuria küüsis!

Alguses, kui kostüümid kätte saime, olin kõvasti kimbatuses: Pasquale on autorilt ette nähtud vanamoelise ihnsa vanamehena, siin aga anti mulle selga väga uhke ja moodne ürp. Ma ei saanudki sotti, miks nii tehti, kuid ümber tuli harjuda ning paistab, et lähen ka sel viisil ehk läbi. Pean ausalt tunnistama, et füüsilist õiget tunnet mul päriselt veel pole (tihti peale on minuga just proovides sedasi, aga nüüpea kui kostüümi selga saan, läheb osatunne lahti). Küll on aga

kerge toetuda muusikale, intonatsioonidele — vokaalset tunnen end hästi, kuigi tagamaid veel küllalt. Tavaliselt tekivad mul just etenduse käigus mitmesugused mõtted, leian mõne täpse, tunde järgi kohe ainuõige või lihtsalt huvitava intonatsiooni. Pasquale partii on hästi suupärane. Paanab lausa imestama, see tükk on ju kirjutatud ainult üheteistkümnepäevaga! Eks ta sellepärast olegi vist nõnda terviklik.

Väga huvitavad on Norina ja Doktor! rollid — pakuvad Pasquale ümber võrgu punumisega palju mängulisi võimalusi. Ernesto partii on vokaalselt erakordselt raske, kahjuks aga annab see roll vähe mänguliselt midagi korda saata — Ernesto on üksnes traditsiooniline armastaja. Ansambli liikest haakumisteks on ooperis — ongi ju ansambli ooper! — rohkem võimalusi, need haakumised juba ka tekivad.

Nojah, üks sel tükil ole nagu oma moraali, umbes selline: vanas eas on küll kergemeelne tegu noort neidu kosida. See peaks nii mõnelegi mehele teada olema, ise püüan ka jõudumööda seda õpetuseiva mitte unustada.

Selle peale vaatamata arvan ma, et «Don Pasquale» võiks ka noortele pakkuda lahedat huvi oma üldnimelike koomiliste olukordade rohkuse ja kerge muusikaga. Toosama duett, millest algul nii pikalt rääkis, on läinud väga hästi isegi väikestes koolides, päris lastelegi alati meeldinud. Mis siis suurematest, suurtest või päris suurtest kõnelda!

Ooperit «Don Pasquale» dirigeerib Kirill Raudsepp, kes nuputas ka orkestratsiooni kammerorkestrile, mis igasse vähegi saali mahub: lavastas Udo Väljaots, kunstnikutöö tegi ära Uno Kärbis.

PS! Järgmine etendus on planeeritud 15. märtsiks Tallinna, Poliitbaridusmajja.

IVALO RANDALU

13.03.1975